

Vores visioner for
fremtidens anbringelse

Et

rigtigt

hjem

Drømmen om et rigtigt hjem

Du sidder nu med vores vision i hænderne. Det er vores drøm om, hvad alle anbragte børn og unge burde møde, når samfundet tildeler dem et nyt hjem.

For ca. 14.000 børn og unge er virkeligheden, at kommunens børne- og ungeudvalg vurderer, at det bedste for barnet eller den unge er at bo et andet sted end hos deres biologiske forældre, fordi det hjem, de kan tilbyde, ikke er trygt, stabilt eller udviklende nok.

At beslutte at anbringe et barn uden for hjemmet er noget af det mest indgribende, man kan forestille sig – både over for barn og familie. Derfor bør der være høje krav til, hvad samfundet tilbyder i stedet.

De krav lever mange kommuner og anbringelsessteder heldigvis op til. Men desværre er der også for mange eksempler på, at det nye hjem faktisk ikke er bedre end det, barnet forlod. På den måde oplever nogle børn og unge et dobbelt svigt: Først i det biologiske hjem, så af systemet.

Vi ved det, fordi vi som anbragte selv har prøvet begge dele. En anbringelse kan være den helt rigtige løsning og skabe de bedst mulige rammer om et godt børneliv, men den kan også være med til at gøre ondt værre. Det er den dobbelte erfaring, vi taler ud fra, når vi her formulerer vores fremtidsvision om at sikre alle anbragte "et rigtigt hjem".

For os er det afgørende, at der ikke er to standarder for det gode børneliv i Danmark. Alle børn trænger til ægte omsorg. Alle børn har brug for,

at de voksne i deres liv arbejder godt sammen. Alle børn har behov for venner og fællesskab. At det selvfølgelig også gælder anbragte børn og unge, taber systemet nogle gange af syne.

Vi ved, hvad det betyder at være "barn af kommunen". Vi kender de menneskelige omkostninger, når kommunen fejler med forældreopgaven. Men vi er også overbeviste om, at vi som samfund sammen kan gøre meget mere for at sikre anbragte børn og unge et rigtigt hjem. Det er vores håb, at alle jer, der arbejder professionelt med børn, unge og familier i udsatte positioner, vil hjælpe os med at gøre den forskel.

Kernen i vores vision er ti kendetegn ved et rigtigt hjem. Ud fra mere end 100 tidligere anbragtes egne historier, erfaringer og drømme har vi prøvet at beskrive positivt, hvordan sådan et kan se ud og føles. Vi forklarer også, hvordan og hvorfor hver enkelt af de ti kendetegn er vigtigt for os som anbragte.

Vi håber, at du deler vores vision, og at den kan inspirere dig i dit arbejde med at udvikle de bedste rammer for de børn og unge, der er anbragt i din kommune. Ræk ud til os, hvis vi kan bidrage til det arbejde. Sidst i publikationen kan du læse mere om, hvordan det fx kan foregå.

De Anbragtes Vilkår

10 kendetegn ved et rigtigt hjem

1

Et hjemligt præg

2

En ægte og kærlig omsorg

3

En tryk havn

4

Et ordentligt forældresamarbejde

5

En god kontakt til søskende

6

En åben dør for venner

7

En støtte i skolelivet

8

En aktiv fritid

9

Et vindue ud mod verden

10

Et anker i voksenlivet

**13.600 børn
og unge under
18 år er anbragt.
Det er cirka
1 pct. af alle
børn og unge.**

Et hjemligt præg

Et rigtigt hjem er et sted, hvor der er hyggeligt og rart at være. Hvor indretningen er hjemlig, og vi kan være med til at sætte vores præg på den. Hvor vi er sammen, hvor vi er et fællesskab, og hvor de voksne ikke taler fagsprog med hinanden.

Som anbragte børn og unge vokser vi altid op på nogens arbejdsplads. Nogle steder betyder det, at de voksnes faglighed og fagsprog fylder for meget. At handleplaner, mål og behandlingslogik kommer til at overtage på bekostning af nærvær, hygge og fællesskab.

Der er eksempler på både døgntilbud og plejefamilier, som har særlige regler, de færreste forbinder med et rigtigt hjem. Det kan fx være, at alle skal være hjemme kl. 21.00 uanset alder, at man ikke må have sin kæreste med hjem, eller at plejebørn selv skal købe fredagsslik, mens de biologiske børn får det serveret.

Vi kan let kende hjemlighed. Det er når:

- Hverdagen egentlig ikke er så meget anderledes end vores kammeraters. Der bliver lyttet til vores ideer til, hvordan hverdagen skal fungere.
- Man kan se og mærke, at vi bor her. Indretningen er hjemlig. Vi vælger selv stil og indretning til vores egne værelser og tages med på råd om indretning i fællesarealer.
- Der ikke er nogen, der taler fagsprog – eller hen over hovedet på os.

Jeg skulle selv vaske mit tøj fra jeg var 12 år. Det var for, at mit vasketøj ikke skulle blandes med plejefamiliens. Vi var så lidt i familie, at ikke engang vores beskidte tøj måtte ligge sammen.

Der, hvor jeg boede på døgntilbud, måtte vi alle sammen vælge, hvordan vores værelser skulle se ud – der var en, der havde et værelse helt i camouflagesfarver.

Det var ligesom et fængsel nogle gange. Når vi skulle i seng råbte de højt 'Så er det nu!' eller 'I skal ind på jeres værelser, og der skal være ro!

Da min oldemor døde, måtte jeg ikke engang få hendes gamle gyngestol ind på mit værelse.

Vi fik vores tøjpenge i brune kuverter fra kommunen – så kunne man rigtig mærke, at man var 'offentligt finansieret'.

Hver morgen var der en rengøringsdame, Connie, som hjalp den overnattende pædagog. Hun lavede altid den bedste havregrød – fordi hun vidste, at jeg elskede det.

Det eneste, jeg ville, var at hænge på billedvæggen sammen med de biologiske børn.

Jeg hadede mine gardiner. De mindede mig om dårlige steder med voldsomme hændelser. Men jeg måtte ikke få nogle andre, uanset hvor meget jeg bad. Til sidst hev jeg dem ned, og så synes de, jeg var et problembarn.

En ægte og kærlig omsorg

2

**I et rigtigt hjem kan vi være helt os selv, fordi vi
mærker, at de voksne oprigtigt holder af os.**

**Vi ved, at vi kan knytte os til og stole på de voksne,
der er omkring os i hverdagen. De er vores pri-
mære omsorgspersoner, så vi kan regne med,
at de er der og vil os.**

Som anbragte børn har vi ofte alt for mange skift i vores liv. Bor man på døgntilbud, er det en præmis, at ens voksne har vagter, går på barsel og skifter job. Mange plejefamilier betragter opgaven så meget som et arbejde, at de ikke fastholder kontakten til os, når vi flytter.

Nogle argumenterer for, at vi som anbragte børn ikke skal knytte os til enkeltpersoner, men det holder ikke. Vi har brug for mennesker, vi kan være trygge ved. Det kan godt være mennesker, der får løn; det afgørende er, at relationen er autentisk. Det kræver, at døgntilbud tør understøtte "den særlige relation" i deres pædagogiske arbejde,

og at man kun bliver plejefamilie, hvis man gerne vil være en rigtig familie for et barn.

Kærlighed er et stort ord, men vi kan mærke den, når vi oplever, at de voksne er der og vil os – også når vi har en dårlig dag eller en svær periode. Det får dem ikke til at trække sig eller lægge afstand til os. Når vi kan mærke, at de oprigtigt holder af os og vil os det bedste, tør vi godt knytte os til dem. På den måde får vi trygge og tillidsfulde bånd til voksne, vi også kan opleve som rollemodeller.

Jeg fik en pose rødt slik, fordi min kontaktperson vidste, at det var mit totalt yndlingsslik – og det var fra hende til mig.

Jeg fik altid knus, og jeg havde altid en pædagog i armen eller i hånden, når vi var ude – lige meget hvor gammel jeg blev.

Hvis jeg var trodsig, sagde min plejemor altid 'Hvis du ikke hører efter, ringer vi til sagsbehandleren og får ham til at hente dig'.

Da jeg blev 17 år, sagde min plejefar til kommunen, at de kun ville fastholde kontakten, hvis de fik to vederlag. Indtil da troede jeg, han var ligesom en far.

Jeg fik min plejemors efternavn, og hun sørgede for, at jeg blev døbt i den flotteste kirke i byen.

Min kontaktperson holdt af mig – jeg kunne altid komme hjem til hende. Hendes familie blev min ekstra-familie.

På mit døgntilbud måtte man aldrig få et kram – det var uprofessionelt.

**Et rigtigt hjem er trygt. Det er et hjem uden
kollektiv straf, trusler, råben og kaos, og der er
ikke konflikter hele tiden. Magtanvendelse er
en undtagelse, og hvis den forekommer, bliver
det bearbejdet grundigt bagefter.**

Som anbragte børn og unge kan vi møde steder, der langt fra giver trykke rammer. Det kan fx være et døgntilbud, hvor der bor for mange unge, hvor behovene er for forskellige eller hvor de voksnes faglighed ikke matcher. Det kan skabe en stemning af kaos og utryghed.

Tryghed er en afgørende kvalitet ved et rigtigt hjem. Vi oplever det blandt andet, når der er en grundlæggende rar og rolig stemning, også selv om vi bor flere børn sammen.

Tryghed betyder ikke, at der aldrig opstår konflikter, men at konflikt ikke er *normalen* og præger hverdagen og den måde, vi er sammen på. Magtanvendelse sker kun meget sjældent, og i givet fald får vi det talt ordentligt igennem bagefter. I et trygt hjem bruger man aldrig kollektiv straf eller trusler.

Jeg elskede puttetid. Hver aften havde jeg en halv time alene med en voksen, og vi gjorde lige det jeg havde lyst til – om det så var godnathistorie eller massage af ømme muskler.

Der hvor jeg boede, var opdragelsen sådan: 'Hvis du ikke tager sokker på, må du ikke komme til karate'.

Hver aften mødtes vi alle til aftenfrugt. Vi snakkede om alt – fra hvad vi var optaget af, til hvad vi havde lavet i løbet af dagen. Det var det bedste.

Hos os kunne de voksne godt finde på fx at tage internettet fra alle, hvis der var en, der ikke ville rette ind. Det var et problem når man skulle aflevere opgave på gymnasiet online kl. 23.00.

På mit døgntilbud fik pædagogerne instruktion i, at de ikke måtte tage skoene af, fordi situationer kunne eskalere, og så skulle de kunne komme væk hurtigt. Det var jo ikke et hyggeligt sted at være som barn.

Jeg tror ikke, at jeg var særlig udadreagerende som 10-årig. Men jeg stillede mig tit på bagbenene, fordi det var min eneste handlemulighed, når jeg havde behov for at gøre modstand mod at være anbragt, hvor jeg var dybt ulykkelig og hele tiden følte mig truet.

'Hvis du er utilfreds, så kan du jo bare flytte' eller 'det skriver jeg i din sag', sagde pædagogerne, hvis man satte spørgsmålstejn ved et eller andet.

Et ordentligt forældresamarbejde

I et rigtigt hjem påtager de voksne sig ansvaret for en ordentlig relation til vores biologiske forældre. De voksne forstår, at de biologiske forældre stadig er vores familie, og taler dem aldrig ned. Opstår der konflikter mellem vores hjem, ved vi, at det ikke er vores ansvar at løse dem.

Samarbejdet mellem anbringelsesstedet og vores biologiske forældre kan være kompliceret. Der er næsten altid mange følelser i spil og nogle gange også svære konflikter. Men et ordentligt og respektfuldt samarbejde er nødvendigt for at skabe den ro om relationen til vores forældre, vi har brug for. Det er en vigtig del af anbringelses-hjemmets opgave at rumme den del af vores liv som anbragte børn og unge.

For når der opstår konflikter, er det let os, der havner i midten og kommer i klemme. Der bør gælde samme princip som ved skilsmisse: Det må ikke være os, som står tilbage som dem, der skal mægle, fikse ting eller på andre måder være "den voksne" i relationerne mellem mit anbringelses-hjem og biologiske hjem. Her har anbringelses-hjemmet det største ansvar i det nødvendige samarbejde med vores øvrige familie.

Til et rigtigt hjem hører voksne, der tager ansvar for et ordentligt samarbejde med vores biologiske forældre. Det indebærer, at de voksne på anbringelsesstedet forstår:

- At vi har brug for gode relationer mellem alle de voksne i vores liv, men ikke ønsker hele ansvaret for at sikre det.
- At vores biologiske forældre stadig er vores familie, ligegyldigt hvor de er i deres liv, og hvad de kæmper med.
- At nogle af os har brug for hjælp til at navigere i forhold til vores forældre, som ikke altid er nemme at være sammen med.
- At hvis der er konflikt mellem vores hjem, skal vi kunne stole på, at de voksne tager ansvar for at løse den.
- At hvis nogen nedgør vores familie, nedgør de også os.

Jeg boede i den bedste plejefamilie, men jeg stak hele tiden af alligevel. Jeg var nødt til at løbe hjem til min mor og se, om alt var ok derhjemme. Jeg vidste jo, at nu var der ikke nogen der til at passe på hende, når hun fik det svært.

Min plejefamilie brød sig virkelig ikke om min mor – det var tydeligt.

Min plejefamilie holdt en stor konfirmation for mig med hele familien – både min biologiske familie og plejefamilien.

Det var så rart, at mine (bio) forældre måtte komme og se mig spille håndbold hver eneste søndag i sæsonen.

De voksne burde være bedre til at holde os, der er anbragt, uden for trekantsdramaet: kommune – biologisk hjem – anbringelseshjem!

Jeg drømte om at have en relation til min biologiske familie, for det var det, de andre børn havde.

**Kun 48 pct. af
unge anbragt
i plejefamilier
færdiggør
folkeskolen
med afgang-
prøve.**

To plejefamilier – to verdener

KIRSTINES FORTÆLLING

Det er der, jeg hører til

Jeg er vokset op i en plejefamilie, som i dag er min familie, og som jeg altid har følt mig som en del af. Mine plejeforældre havde fire plejebørn og tre biologiske børn. Den ældste var flyttet hjemmefra, da jeg kom ind i familien som seksårig.

Jeg kan huske den første dag. Jeg var fascineret af, hvor stort huset var, og at jeg fik mit eget værelse. Før det havde jeg kun prøvet at bo i små lejligheder.

Vi gik alle sammen på samme skole. Jeg kunne godt lide at gå i skole. Det var fedt at lære ting og hænge ud med kammeraterne. Mine plejeforældre gik meget op i, at vi skulle klare os godt i skolen, men de var også gode til at opfange, hvad vi hver især havde af behov. Fx havde jeg ikke så meget brug for at læse lektier før i 7. klasse, fordi jeg havde ret nemt ved skolen. Så gjorde jeg andre ting, som fx at læse avis sammen med min far.

Mens jeg var barn, hjalp mine plejeforældre mig med at holde kontakten med min biologiske far og lidt med min mormor, mens hun levede. Min far sad i fængsel, og de sørgede for, at jeg kom hen og besøgte ham, når jeg skulle det.

Jeg boede hjemme, til jeg var 20 år; det var et halvt år efter, jeg var startet på universitetet. Mine forældre hjalp mig med at flytte – købe det jeg skulle bruge i IKEA, hænge ting op på væggene osv.

Det er lidt mærkeligt at tale om dem som "min plejefamilie", for de er jo bare "min familie". Det er der, jeg holder jul og fødselsdage osv. Det er der, jeg hører til.

ALEXANDERS FORTÆLLING

Ikke et rigtigt hjem

Når jeg tænker tilbage på den familie, hvor jeg var i pleje, fra jeg var 10-14 år, var de en tæt knyttet familie, hvor vi fire plejebørn stod udenfor. Det var et ældre ægtepar med fire børn og et hav af børnebørn. De havde en hel væg fyldt med billeder, men ikke nogen af os plejebørn. Jeg havde mit værelse, men ikke en plads i huset.

Jeg fik aldrig kram, og de spurgte ikke ind til, hvordan vi havde det, og hvordan vores dag havde været. Det var en befrielse at gå i skole – så kom jeg lidt væk.

Jeg havde faglige problemer i skolen, men jeg sagde aldrig noget om det, for det var pinligt. Jeg havde hørt, hvordan de talte om nogle af de andre drenge, der havde svært ved det.

Jeg havde glædet mig til at bo på en gård, men der var slet ikke noget af det sjove ved at bo på landet. Kun sure pligter, der skulle passes, fx at muge ud, feje gårdsplads osv. Det var svært at få venner, når man altid skulle hjem og passe en pligt. Mine kammerater havde heller ikke lyst til at komme med hjem, for min plejemor var sur og skrap.

Jeg var meget sammen med de andre plejebørn, men der var mange konflikter imellem os. Og når de voksne blandede sig, kastede de brænde på bålet i stedet for at hjælpe os. Så jeg blev aldrig rigtig tæt med de andre børn.

Når plejefamilien tog på ferie, var det os, de tog fri fra. Vi var aldrig med. Det var virkelig ubehageligt at være midt i en familie, man ikke var inviteret ind i. I dag tænker jeg på det som en pengemaskine – ikke som et rigtigt hjem.

Siden har jeg mødt mennesker, som kunne se, at det, der skete i plejefamilien, ikke var godt for os plejebørn, men som ikke gjorde noget. Det er svært ikke at bære nag.

Heldigvis kom jeg efter familieplejen på en kostskole og fik en kontaktperson, der troede på mig. Det blev min redning.

En god kontakt til søskende

5

I et rigtigt hjem kan vores biologiske søskende være en del af vores liv, selv om vi måske ikke bor sammen. De voksne hjælper os med at mødes til gode stunder samt at fastholde eller skabe fælles traditioner.

Alt for mange af os anbragte børn og unge oplever, at vi mister kontakten til vores biologiske søskende. Enten fordi det er op til vores biologiske forældre at sikre relationen, eller fordi vi forventes selv at fastholde kontakten. Begge dele kan være svært. Derfor risikerer vi at gå glip af noget vigtigt, som i et almindeligt hjem ofte kommer helt naturligt: At vi som søskende kender og har hinanden.

Det er op til anbringelseshjemmet at hjælpe os med at sikre den kontakt på en måde, der giver mening for os og vores søskende. Det gælder både i de tilfælde, hvor vores søskende stadig bor hos vores fælles biologiske forældre, og når vi er anbragt forskellige steder.

Det er en del af et rigtigt hjem, at vi kan opretholde forbindelsen og forholdet til vores søskende, som for mange af os er vigtige vidner til vores liv og historier. Det er nogle gange svært, og så har de voksne en vigtig opgave i at rydde forhindringer af vejen for, at vi kan ses så ofte, vi ønsker det. Det kan fx kræve, at der koordineres med vores forældre eller med vores søskendes anbringelseshjem. Det skal vi ikke stå alene med. Hvis vi får skabt fælles traditioner og gode stunder sammen, kan vi bedre vokse sammen, selvom vi vokser op forskellige steder. De traditioner kan vi holde fast i, når vi flytter hjemmefra.

Min storesøster blev netværksanbragt, og jeg blev døgnanbragt. Det var svært at opretholde kontakten, og jeg ville ønske, de voksne havde hjulpet mig. Det var den vigtigste relation, jeg havde.

Min storesøster blev anbragt på institution. Min egen sagsbehandler sagde, at jeg skulle passe på, jeg ikke endte som hende, og det skabte i sig selv en stor distance mellem os. I mange år havde vi derfor ikke nogen tæt relation.

Jeg boede i plejefamilie og min søster boede på et opholdssted. Min plejefamilie ville ikke hjælpe mig med at holde kontakten. De synes der var for langt at køre hen til hende, og når hun kom på besøg hos mig, skulle vi være på mit værelse, så vi ikke forstyrrede.

Jeg var anbragt sammen med min søster. Det betyder alt for mig, at vi havde hinanden dengang og at vi har hinanden nu og kan tale sammen om, hvad der skete.

En åben dør for venner

I et rigtigt hjem har man lyst til at invitere venner med. De voksne gør en indsats for, at det er muligt og hyggeligt at have venner på besøg og at vi kan komme hjem til dem – lige fra de tidlige års legeaftaler til et teenageliv med fester og kærester.

At have venner er ikke bare en del af et godt børneliv, det er også et vigtigt rygstød på vejen til at få uddannelse og netværk. Af begge grunde er det et problem, at alt for mange af os anbragte børn og unge ikke oplever det let og naturligt at have venner uden for anbringelseshjemmet. Og selv om venskaber med andre anbragte børn og unge er vigtige, skal det være muligt at udvide vennekredsen.

At et hjem er åbent for venner betyder, at vi har lyst til at have venner med hjem, og at de har lyst

til at komme og besøge os, fordi hjemmet er et rart sted at være. De voksne skal gøre en indsats for, at det er normalt og hyggeligt at lege med og hænge ud med vores venner. Når vi er små, kan det bestå i at få opsøgt og koordineret legeaftaler. Senere er det også vigtigt, at vi kan deltage i begivenheder og arrangementer i lokalområdet lige som vores kammerater. Og i teenagelivet med fester og kærester handler det om trygge rammer, fx at kunne blive hentet, når man er ude, og at der altid er nogen, man kan ringe til.

Venner var kun noget, vi havde på institutionen. Vi måtte kun være ude eller have venner på besøg to timer om ugen, og det var overvåget. Så har man jo ikke venner. Så vi stak af hele tiden.

Jeg var allermest lykkelig, når jeg stod i gården og legede med alle de andre børn, og min plejemor kaldte ud af vinduet, at vi skulle spise – helt fuldstændig som alle de andre børn.

Jeg fik lov til at tage en veninde med på vores sommerferieture.

Hun vandt endda "dagens-helt-pris", som de andre havde nomineret hende til, fordi hun bare var faldet så godt ind i vores fællesskab.

Vi kørte en turnusordning i min klasse, hvor vi piger skulle skiftes til at holde pigeaftner. Det holdt jeg selvfølgelig også, hvor vi lavede farvede drinks, mexicanske pandekager og dansede løs. Alle der blev inviterede, kom hjem til mig på min døgninstitution.

Køkkenet på mit opholdssted var altid låst, så man skulle fx spørge en voksen for at få et glas vand – det ville altså være for underligt at tage venner med hjem til.

Der, hvor jeg boede, var det meget få, der havde venner uden for, for vi havde ikke et særlig godt ry ude i byen. Vi skulle jo være de stærkeste og de hårdeste for at klare os på institutionen. Jeg havde kun nogle få venner uden for i korte perioder – det var nogen, jeg fik på nettet.

Jeg havde engang to veninder fra skolen med hjemme. Vi ville gerne bage kage, men så sagde min pædagog, at det måtte vi ikke, for 'pigerne skal jo ikke bare komme hjem til dig for at få sukker'. Jeg kan så læse i min handleplan, at det skulle styrke mit selvværd.

En støtte i skolelivet

I et rigtigt hjem tager de voksne vores skolegang og lektielæsning alvorligt. De har høje forventninger og stiller passende krav – både til os og skolen. De engagerer sig i forældregruppen og kæmper vores sag. På alle de måder er de med til at skabe plads til os i skolens faglige og sociale fællesskab.

Samarbejdet mellem anbringelseshjem og skole er formelt en relation mellem to professionelle parter, og det er ikke altid til vores fordel som anbragte børn og unge. Måske ønsker døgntilbuddets pædagoger og skolens lærere ikke at "træde hinanden over tæerne fagligt", så døgntilbuddet fx accepterer et skoletilbud, der egentlig ikke er godt nok. Måske tolker anbringelseshjemmet skolegangen som "skolens bord" og afviser at tage med os i skole, selvom det måske er det, der er brug for i en periode.

Det professionelle i relationen kan også udfordre skole-hjem-samarbejdet. For hvem kommer til hyggeaftener, tager med til forældremøder og sidder i skolebestyrelsen? På den måde kan vi som anbragte mangle en advokat – en voksen, der vil gå gennem ild og vand for at sikre vores læring og trivsel i skolen. Det kan bidrage negativt til et mønster med skolepauser, skoleskift og skolevægring.

At hjemmet bakker op om skole, handler ikke bare om at sørge for, at vi kommer i skole og laver lektier. I forældreopgaven ligger også, at de voksne er der for os, både når skal anerkendes for en god indsats, og når vi har brug for motivation til at give den en ekstra skalle. De har ikke kun blik for det boglige, men også for fællesskabet og relationerne i klassen.

Desuden er de voksne vores advokater over for skolen. De er på vores side og engagerer sig i, at vi får de faglige tilbud og den støtte, vi har brug for. Samtidig gør de en indsats i forældregruppen og for sammenholdet i klassen, fx ved at bakke op om gode relationer og rette op, hvis noget går skævt. På den måde er de med til at sikre, at der er plads til os i klassefællesskabet på lige fod med de andre elever.

Der, hvor jeg boede, spurgte de voksne aldrig ind til, hvordan det gik i skolen.

Jeg måtte ikke have computer med på værelset. Det gjorde gymnasiet surt – både i forhold til lektier og til at holde kontakt med venner.

Omgivelserne tror altid, at der er noget galt med os anbragte børn, og det gør det svært at have venner i skolen. De voksne hjælper ikke nok med det.

Jeg måtte ikke være sammen med min veninde mere, fordi hendes forældre fandt ud af, at jeg var anbragt.

Et af de steder, jeg har boet, skilte sig ud – der var en pædagog, der læste til eksamen med mig. Og engang havde jeg glemt mit studiekort, så kørte han ud med det til mig – jeg var helt overrasket.

Jeg var en af de få på mit døgntilbud, der gik på en normal folkeskole. De voksne støttede mig meget i mit ønske om at klare den hele vejen. Skulle vi sidde i fire timer sammen og lave en matematikaflevering, så var det det, vi gjorde.

Hver gang, der var et forældrearrangement for min klasse, var min kontaktvoksen med. En dag havde hun lavet lasagne til vores fælles buffet. Den var populær, og jeg var lige som de andre.

Fakta om anbragte børn og unge

ANTAL ANBRAGTE

13.600 børn og unge under 18 år er anbragt. Det er cirka 1 pct. af alle børn og unge.¹

Næsten to ud af tre [8.559] er anbragt i plejefamilie. Godt hver tredje [4.073] er anbragt på døgninstitution eller opholdssted.¹

SKOLEGANG

Kun 48 pct. af unge anbragt i plejefamilier færdiggør folkeskolen med afgangsprøve. For unge anbragt i døgntilbud er andelen 11 pct. I befolkningen som helhed er tallet 89%.²

Anbragte børn har en markant sværere skolestart end andre børn. De starter skolegangen senere end normalt og klarer sig dårligere i de små klasser.³

FRITID OG KULTUR

I forhold til deres jævnaldrende er der dobbelt så mange anbragte børn og unge, som ikke går til nogen fritidsaktiviteter (hvv. 29 pct. og 14 pct.)³

41 pct. af alle anbragte 15-17-årige oplever i høj eller meget høj grad, at deres omsorgspersoner taler med dem om politik, sociale emner, bøger, film e.l. Andelen er højere i slægts- og familiepleje (hvv. 53 pct. og 45 pct.) og lavere på opholdssteder [22 pct.] og i døgntilbud [30 pct.]⁴

Kildehenvisning

- ¹ Danmarks Statistik, 2021.
- ² KL, Udsatte Børn – Nøgletal 2020.
- ³ VIVE: Anbragte børns udvikling og vilkår, 2008.
- ⁴ Rambøll: Anbragte børn og unges trivsel, 2018.
- ⁵ VIVE: Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet, 2020.
- ⁶ VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2016.
- ⁷ Social- og indenrigsministeriet: Socialpolitisk redegørelse, 2020.
- ⁸ VIVE, Bikubenfonden, Helsefonden: Hjemløshed i ungdommen, 2020.

SUNDHED OG TRIVSEL

Sammenlignet med deres jævnaldrende viser anbragte 15-årige i højere grad tegn på depression, spiseproblemer og selvskadende adfærd eller tanker om selvskade, og de oplever i højere grad at have symptomer som hovedpine og ondt i maven.⁵

Op mod hvert sjette barn, som er anbragt på en institution, et socialpædagogisk opholdssted eller er hjemgjivet, er blevet mobbet mange gange inden for det sidste halve år. Dette er væsentligt oftere end børn i plejefamilier og de jævnaldrende børn i befolkningen.³

SOCIALE RELATIONER

48 pct. af anbragte børn og unge er meget sjældent er ude hos venner eller har venner med hjem. Andelen er højere for institutionsanbragte og lavere for børn og unge i familiepleje.⁶

EFTER ANBRINGELSEN

62 pct. af tidligere anbragte modtager efterværn.⁷

Cirka hver tredje [36 %] af de hjemløse unge har anbringelsesbaggrund.⁸

To døgn tilbud – som nat og dag

MADS' FORTÆLLING

En hjemlig følelse

Jeg husker kun min anbringelse for noget godt. Jeg var anbragt, fra jeg var otte år til jeg var 19, og det har været de samme voksne, der har fulgt mig hele vejen på nær det sidste halve år, hvor jeg var i udslusning på et andet opholdssted.

Vi var 10-12 børn på en afdeling og tre-fire voksne. Så man kunne altid få hjælp til det, man havde brug for, hvis der ikke lige var store konflikter, og det var der meget sjældent.

De bakkede altid op, hvis man gerne vil gå til noget i fritiden. Jeg gik fx til cykling, og der kørte de mig de første gange, forklarede lige træneren min situation og sørgede for, at jeg kunne låne en cykel i begyndelsen. Lidt som forældre ville gøre.

Det føltes meget hjemligt. Vi havde mad-dage og tog på ture og ferier sammen. Vi gik på intern skole, så vi var meget sammen. Det var et godt sammenhold, og nogle af de andre ser jeg fortsat.

Den kontaktperson, jeg fik, da jeg blev anbragt, ser jeg også stadig i dag. Han var på opholdsstedet i alle årene, og selvom jeg flyttede til en anden afdeling, da jeg blev ældre, kunne jeg stadig gå ned og snakke med ham. Det er helt sikkert på grund af ham, at jeg i dag er politisk aktiv, for det var han også. Jeg var sådan en nysgerrig mægunge, der spurgte om alt muligt, og han var god til at forklare mig, hvordan ting hang sammen.

JOSEFINES FORTÆLLING

Et sted, jeg var opbevaret

Det var først da jeg var i 20'erne, at min lejlighed også blev til mit hjem.

Fra jeg var 9-11 år og igen, da jeg var 15-17 år, boede jeg på en institution, som jeg især husker for manglen på valgmuligheder og tillid.

Jeg kan huske, at jeg *skulle* gå i den lokale klub, selvom jeg ikke brød mig om at være der. Hvis jeg prøvede at snige mig hjem "før tid", blev jeg mødt af et "hvad laver du her – kan du komme tilbage i klubben". Derfor sad jeg i en park alene, til jeg fik *tilladelse* til at være 'hjemme'.

Da min mormor, som jeg holdt meget af, døde, blev jeg spurgt, om jeg ville have noget fra hendes hjem; jeg valgte hendes gyngestol. Mit værelse på institutionen var allerede møbleret – med en enkeltseng og en IKEA-reol. Der var plads, men jeg måtte ikke få gyngestolen ind på værelset, selvom den betød meget for mig. Det – og meget andet – handlede om, hvad der var praktisk for pædagogerne, hvilket gjorde det tydeligt, at jeg boede på en arbejdsplads.

Det blev et sted, hvor jeg opbevarede mine ting, og hvor jeg var opbevaret – ikke et hjem.

Jeg skulle altid tilpasse mig andre. Hvis jeg protesterede, blev det set som uhensigtsmæssig adfærd, frem for som en reaktion på omstændighederne. Jeg havde måske ikke tillid til de voksne, men de havde heller ikke tillid til mig.

Konsekvensen blev blandt andet, at jeg fik svært ved at mærke, hvad jeg selv har lyst til, og svært ved at indrette mig, så jeg føler mig hjemme. Jeg har skulle lære at skabe følelsen af hjem, og det har gjort med hjælp fra mit netværk. Min mormors gyngestol fik jeg opbevaret, og i dag står den i min lejlighed.

Undervejs stødte jeg heldigvis både på en god bisidder og flere andre, som troede på mig og hjalp mig på vej. I dag er jeg projektansat journalist på Hus Forbi.

I et rigtigt hjem hjælper de voksne os med at have det fritidsliv, vi ønsker, uden for anbringelseshjemmet. De er gode til at motivere, arrangere, være med og heppe – men også til at respektere, når vi i ikke har behov for alt det.

Som anbragt kan mange ting stå i vejen for at gå til noget i fritiden. Tid kan være en hindring. Når man bor sammen med flere børn, er det ikke sikkert, at ens plejeforældre eller pædagog har tid til at sidde på tilskuerpladserne en lørdag formiddag. Måske betragter anbringelses-hjemmet de dagligdags aktiviteter på matriklen som et tilstrækkeligt fritidsliv. Også manglende kendskab til lokalområdets muligheder kan være en barriere.

At vi som anbragte børn og unge har opbakning fra en, der betyder noget, kan være afgørende for, om det lykkes at komme i gang med og holde fast i en organiseret fritidsaktivitet.

De voksne kan hjælpe os godt i gang og dermed give os en vej ind i fællesskaber og netværk, hvor der ikke er forskel på os og kammeraterne, fordi vi alle sammen bare er fodboldspillere, spejdere eller noget helt tredje. Det kan de fx gøre ved:

- At give os mulighed for at fortsætte med en sport eller anden aktivitet, vi var optagede af inden anbringelsen – også selv om det måske er sværere, når vi er flyttet.
- At hjælpe os med at finde frem til, hvad vi kunne brænde for, og lokalisere tilbuddene på netop det område.
- At motivere, arrangere og heppe fra sidelinjen, når vi trænger til det – og lade os passe aktiviteterne selv, når vi kan og hellere vil det.

Jeg gik til rigtig mange ting, men fik ikke rigtig nogen støtte til det. Jeg skulle tidligt selv transportere mig til alt og selv koordinere det hele. Det var en ret stor opgave for et barn, og det kunne jeg godt tænke mig havde været anderledes.

Håndbold betød alt – det var mit frirum. Jeg har svær ADHD og brugte det til at komme ud, få et break fra hverdag og pædagoger og en pause fra hele tiden at skulle vise, at jeg var den stærkeste. Det skulle man ikke til håndbold, hvor man tværtimod blev man straffet med armstræk, hvis man forsøgte at spille smart.

Jeg spillede elitefodbold og var bange for at blive sat af holdet, da jeg fortalte at jeg skulle tvangsfjernes. Men klubben og de andre forældre var rigtig støttende. Kommunen gav mig til gengæld kun lov til at tage af sted én gang om ugen, men vi trænede jo fire gange. Opholdsstedet synes, det hele blev meget besværligt og forstod ikke, hvorfor jeg ikke bare kunne spille i deres hal.

Det gjorde ondt, at jeg ikke kunne fortsætte til de aktiviteter, jeg havde gået til, inden jeg blev anbragt. Jeg var megagod til og elskede at gå til dans – jeg vandt medaljer. Men da jeg blev anbragt ude på landet, blev jeg sendt til håndbold, som jeg var en idiot til; der oplevede jeg mange nederlag.

Et vindue ud mod verden

I et rigtigt hjem hjælper de voksne os til at få adgang til at deltage i et større fællesskab. De vækker vores interesse for politik, kultur og det lokale samfund, så vi kan være med på lige fod i samtaler om den verden, der ligger uden for vores anbringelse.

Hvis vi som anbragte skal kunne være med i samtalerne i skolen, med vennerne eller på en arbejdsplads, kræver det, at vi er blevet introduceret til kultur, politik og samfund i bred forstand. Det handler ikke bare om viden, men også om den måde, man taler om den slags emner på. Den forståelse og de koder er en afgørende del af en opdragelse, og når den mangler, spænder det ben for at kunne deltage i de store og de små fællesskaber.

Derfor har vi ekstra brug for, at vores voksne hjælper med at åbne vinduerne til omverdenen og inddrager os naturligt i deres eget engagement i både den store og den lokale verden. Eksem-

pelvis ved at se tv-avis, Champions League eller kigge i lokalavisen sammen med os. Det handler også om fx at have adgang til bøger og lære at bruge et bibliotek. Eller det kan være, at de voksne tager os med til aktiviteter i lokalmiljøet – byfest, sportskampe, 1. maj eller andet.

På den måde viser de voksne os, at vi kan deltage aktivt i alle mulige samtaler og fællesskaber sammen med og på lige fod med andre børn og unge. Når vi bliver bakket op i det, lærer vi, at vores stemme er værd at lytte til, og vores holdninger har værdi. Vi får mod på og lyst til at tage de første skridt ud i noget, vi selv brænder for.

Jeg talte altid meget med en af pædagogerne om små og store samfundsspørgsmål. Det gav mig nye perspektiver på verden uden for anbringelsen. Men lige så vigtigt var det – gennem vores meget energiske og nysgerrige samtaler – at opleve en følelse af anerkendelse, ligeværd og normalitet.

Min pædagogmedhjælper tog mig med til en forelæsning på den uddannelse, han selv var i gang med. Dengang kendte jeg stort set kun til erhvervsuddannelser, så det var med til at udvide min horisont og mine valgmuligheder.

Jeg gik på et tidspunkt til skydning, men kun fordi nabodrengen også gik til det, og jeg kunne køre med dem. Mine plejeforældre var aldrig med. Jeg holdt op igen fordi jeg var den eneste der sad alene. De andre havde deres forældre med.

På mit opholdssted skulle vi ofte spare, så der blev færre og færre penge til at lave sjove ting for. Men så begyndte vi i stedet at lege "turister i egen by". Jeg tror, jeg har været på alle museer i Århus – og jeg nød det.

Mine klassekammerater var begyndt at få fritidsjob, så det fik jeg også øjnene op for. Da en pædagog hørte det, spurgte han hurtigt sin svoger, om han ikke manglede en opvasker på sin kaffebar. Det gjorde han – jeg skulle bare skrive en ansøgning. Jeg fik hjælp til at skrive den og blev så sendt afsted for at aflevere den personligt. Der fik jeg mit første job.

Et anker i voksenalivet

10

Et rigtigt hjem forsvinder ikke, når man bliver 18 år. Lige som alle andre unge har vi behov for støtte i den vigtige og svære overgang til det unge voksenliv. Efter at vi er flyttet hjemmefra, har vi brug for at kunne komme tilbage til vores anbringelses-hjem og dele succeser og sårbarhed med nogle, der kender os.

18 år er typisk den fødselsdag, vi glæder os *mindst* til. Mange af os oplever tiden op til den dag som en forhandling om efterværn. En tid, hvor vi skal passe på med ikke være hverken for god eller for dårlig til fx at få lov til at bo hjemme, indtil vi er færdig med vores ungdomsuddannelse. Uvisheden er stressende, og mange af os begynder allerede som 13-14-årige at være bekymrede for, hvad der skal ske med os i fremtiden. Alt for mange anbragte unge mister da også fodfæstet i overgangen til voksenalivet – og nogle flytter hjemmefra til hjemløshed.

Vi har som alle andre unge brug for en støtte, der rækker ind i voksenalivet. Det er en del af at have

et rigtigt hjem at vide, at forholdet til de voksne ikke har en fast udløbsdato, men at de er med os hele vejen og stræber efter at give os de bedste forudsætninger for at stå på egne ben.

Ingen af os vokser fra behovet for at have nogen i vores liv, der følger os. Det skaber en grundlæggende tryghed at vide, at vi har et anker i livet – også når vi bliver 22 eller 32. Den tryghed giver os mod og motivation til at prøve os selv af, når det gælder uddannelse, arbejde og alt andet, der hører voksenalivet til. For når vi har et anker, er vi ikke så bange for at forfølge vores drømme – og måske fejle – fordi vi altid har et sted at gå hen med glæder og sorger.

Man står som 18-19-årig helt på egne ben uden en primær omsorgsperson, der fx kan hjælpe med at flytte, give trøst eller fejre, at man har fået det job.

For dem var jeg et arbejde, så der var ikke noget at komme efter, da jeg blev 18.

Da en af mine veninder fra døgn blev student inviterede en af "vores" pædagoger os til middag i sin kolonihave. Selvom hende, vi skulle fejre, var flyttet. Det synes jeg var så fedt, at hun havde lyst til – hun var virkelig en voksen, der ville os.

Efter jeg flyttede fra min plejefamilie skrev jeg fødselsdagsbreve til dem nogle gange. I et af dem spurgte jeg, om jeg måtte få de billeder, de tog, da jeg blev student. Dem kunne jeg virkelig godt tænke mig at have – det var en stor dag i mit liv. Men jeg hørte aldrig noget den anden vej. Så den dør er ligesom lukket.

Jeg er 35 og jeg har stadig kontakt med ham, der var forstander på det sidste opholdssted, jeg boede. Han hjalp mig med at komme på højskole og med at flytte for mig selv, og han var der i det hele taget til at hjælpe med at finde vej i alt det, man skal have styr på, når man skal stå på egne ben.

Når et rigtigt hjem er en kommunal opgave

Hvis flere anbragte børn og unge skal møde et rigtigt hjem, kræver det, at både kommunalbestyrelse og forvaltning sikrer ordentlige rammer for en god praksis på området.

At "levere en god barndom" stiller store krav – både til de voksne, der er helt tæt på børnene, og til de rammer og systemer, de skal arbejde indenfor. Det handler især om kultur, struktur, ledelse, faglighed og ressourcer – og om samspillet mellem disse faktorer.

Vi ved, at de menneskelige og samfundsmæssige gevinster er store, når det lykkes. Vi kender konsekvenserne, når indsatsen fejler. Men vi er ikke eksperter i, hvordan I som kommune bedst tilrettelægger indsatsen.

Vi kan kun opfordre til, at I giver jeres anbringelsesområde et [selv]kritisk eftersyn og vurderer, om I har de rette rammer til at sikre alle anbragte børn og unge et rigtigt hjem. Vores frivillige stiller gerne op som sparringspartnere, hvis I har brug for de levede erfaringers perspektiv til at supplere den forsknings- og praksisbase-rede viden på området. [Se også boksen til højre].

Set fra vores perspektiv kan dialogen om de rette rammer for indsatsen fx begynde med nogle af nedenstående spørgsmål:

Hvordan ser I på opgaven?

- Hvordan ser I hos jer på anbragte børns drøm om et rigtigt hjem, som den er beskrevet i visionen?

- I hvor høj grad giver I jeres medarbejdere lov til at lukke børnene ind og plads til at holde af dem?
- Hvordan griber I samarbejdet med de biologiske forældre an, så de anbragte børn får den nødvendige ro til at lande i anbringelsen?

Hvordan understøtter jeres strukturer god praksis?

- Er der klarhed om ansvar og roller i det tværprofessionelle samarbejde, fx mellem anbringelsessted og skole?
- Inviterer de fysiske rammer på jeres institutioner til ro, tryghed og nærværende relationer?
- Er I som myndighed tæt nok på praksis og på barnet til at skabe en tilstrækkelig fleksibilitet i indsatsen, herunder sikre gode match, få skift og kontinuitet i kontakten?

Hvordan sikrer I solid ledelse på området?

- Er jeres ledelses-setup stærkt nok til, at lederne kan have føling med og følge op på kvaliteten i jeres tilbud?
- Har lederne mulighed for at udøve den nødvendige faglige ledelse tæt på hverdagens dilemmaer, herunder at være i dialog med både medarbejdere og de anbragte?
- Understøtter jeres ledelseskultur og -struktur, at I kan arbejde godt sammen på tværs af den kommunale forvaltning – også når der er usikkerhed om den rette løsning, ansvarsfordeling eller økonomi?

Hvordan styrker I medarbejdernes faglighed?

- Hvordan arbejder I med løbende i at styrke fagligheden hos de voksne, der skal løfte en krævende forældreopgave?
- Hvor stor en andel af jeres medarbejdere i døgntilbud er uddannede? Har I mål for, hvor stor denne andel bør være?
- Har både medarbejdere, plejefamilier og ledere adgang til relevant supervision?

Hvordan sikrer I tilstrækkelige ressourcer?

- Har jeres medarbejdere på døgntilbud tid til at levere det nærvær, der er en del af et rigtigt hjem?
- Har jeres plejefamilier adgang til kvalificeret støtte, uanset hvornår eller hvorfor behovet opstår?
- Er der afsat de nødvendige ressourcer til, at anbragte børn og unge kan deltage i fritidsaktiviteter og fællesskaber, fx penge til fritidspas, fodboldstøvler og biografbilletter, og har jeres anbragte børn adgang til fritidsaktiviteterne?

Vil I have sparring fra nogen, der har været der selv?

De Anbragtes Vilkår tilbyder

Tjek vores døgntilbud

- To tidligere anbragte besøger et døgntilbud og gennemfører en fælles workshop med medarbejdere og de børn og unge, der har lyst.
- Her sættes der spot på tilbuddets hjemlighed – både fysisk indretning og daglige rutiner mv. – med udgangspunkt i refleksionsspørgsmål, som vi har med.
- Alt efter hvem der har "bestilt" tjekket, kan en forvaltningschef og en eller flere politikere være med til workshoppen.
- Herefter lægges der op til, at tilbuddet laver forslag til evt. nye tiltag, der kan give mere hjemlighed – det anbefales, at der holdes en workshop hvor forslag kan drøftes i fællesskab.

Oplæg på forældremødet på skolen

- Mange forældre har svært ved at forstå, hvad det indebærer at være anbragt. Det kan gøre hverdagen svær for anbragte børn, og mange af dem, synes, det er et stort ansvar selv at skulle forklare det hele.
- Derfor stiller De Anbragtes Vilkår sig til rådighed med vores erfaringer.
- Oplægget er relevant, hvis lærere eller forældregrupper har spørgsmål til, hvad det vil sige at være anbragt, og hvordan man bedst hjælper.
- Hvis der er et anbragt barn i klassen, skal det selvfølgelig være med til at beslutte, at oplægget er en god idé.
- Oplægget tager en time.

Den åbne faglige drøftelse

- Inden for rammen af temaet "Et rigtigt hjem" stiller De Anbragtes Vilkår sig til rådighed for åbne faglige drøftelser.
- Måske er I som døgntilbud, familieplejekonsulenter eller politikere nysgerrige på et deltema, fx fritidsliv eller forældresamarbejde. Måske står i midt i konkrete dilemmaer på disse eller andre områder.
- Vores frivillige stiller deres personlige erfaringer til rådighed. De kan berette, hvordan de har oplevet tilsvarende situationer, og indgå i en åben drøftelse af, hvad man kunne gøre.
- Hver drøftelse vil blive rammesat ud fra jeres konkrete behov.

Interesseret?

Send en mail til DAV@deanbragtesvilkar.dk, så aftaler vi nærmere.

Hvad karakteriserer for dig et rigtigt hjem?

ubetinget kærlighed
ligeværdighed
kærlighed
tryghedsskabende voksne
tilid
medbestemmelse
respekt
egne møbler
privatliv
langsigtet tænkning
privatlivs respekt

min sjælekontakt
grænser
tilhørsforhold
accept
omsorgs interesse i hinanden
fællesskab
ro
forståelse
rammer
omsorg
balance
ligeværd
værdier
ligeværdigt familiemedlem
accept af hvem jeg er
varme
ansvar

Hvad karakteriserer dit/dine anbringelseshjem?

frygt
angst
problem barn
kaos
skiftende relationer
selvtillidsopbyggende
egen primære omsorgsperson
udfordringer
stress
magt kontrol fra forstand
en anden verden
skænderier
magtanvendelse

plads til alle
søde medbeboere
psykisk omsorgssvigt
uro
vold
ulovligt
seksuelt overgreb
vrede
stabilitet
misbrug
ro
konflikthåndtering
crap
forskelsbehandling
utryghed
ingen identitet
følelseskaos
tilpasning
en anden verden
nedværdigelse
bonusfamilie
kernefamilie
omsorg
dårlig indretning
konstant personaleudskift
normale værdier
de rigtige rammer
manglende interesse
normfokuseret
en fast base
elendig
fra tryghed til utryghed

